MAATALOUS

PEKKA FALI

Mikko Viitala epäilee säilörehun laadun kärsineen siitä, että fosforilannoitusta on rajoitettu ympäristökorvauksessa aiempaa enemmän.

Viljelijä epäilee: Nautakuolemat johtuvat uusista fosforirajoista

Kaksi muhoslaisen tilan nautaa piti lopettaa. Verikoe osoitti niillä puutetta fosforista.

Fosforinpuutteen todettiin aiheuttaneen pohjoissuomalaisella lypsykarjatilalla kahdelle naudalle niin vaikeita oireita, että ne oli pakko lopettaa. Oireita todettiin myös kolmannella naudalla, mutta se pystyttiin hoitamaan kuntoon, kertoo tilan isäntä **Mikko Viitala** Muhokselta.

Kaikista kolmesta otettiin verinäyte. Niissä havaittiin selkeä fosforinpuute.

Viitala uskoo, että puute johtuu ympäristökorvauksen lannoitusrajoista. Tilan eläimet ruokitaan säilörehun lisäksi täysrehulla, jonka suunnittelusta vastaa rehuntoimittaja.

”Kun peltoja ei pysty riittävästi lannoittamaan, nurmien keskisato pienenee ja korjataan laihaa rehua.”

Erityisen kiperänä Viitala pitää sitä, että ympäristökorvauksessa lannan fosfori lasketaan kokonaan kasveille käyttökelpoiseksi entisen 85 prosentin sijaan. Sen vuoksi lantaa on voinut tänä vuonna levittää vähemmän kuin aikaisemmin.

Korkeat satotasot voivat vuosien heikentää tuntuvasti maan fosforivarantoa.

Viitalan tilalla kaksi nautaa jouduttiin lopettamaan fosforin puutteen aiheuttamien oireiden vuoksi. Yksi pelastui.

Viitalan tilalla on yhden robotin pihattonavetta, jossa on kuutisenkymmentä lypsävää.

Lannoitus ei yksin selitä

Pro Agrian nurmituotannon huippuasiantuntija **Anu Ellä** pitää johtopäätöstä ”aika rajuna”. Todennäköisesti fosforilannoituksen rajoittaminen ei ole ainakaan ainoa syy nautojen fosforinpuutteeseen, hän toteaa.

”Kasvien fosforinottoon ja naudan säilörehun syöntiin vaikuttavat monet tekijät, eivätkä vakavat puutosoireet kehity hetkessä. Kyse ei ole siis yksin siitä, kuinka paljon fosforilannoitusta annetaan.”

Esimerkiksi poikkeuksellinen kasvukausi on voinut osaltaan vaikeuttaa fosforinottoa. Se tosin ei selitä erityisen dramaattisia tai nopeita muutoksia. Korjuuasteella on myös merkitystä.

Ellän mukaan on mahdotonta ottaa kantaa siihen, onko nautakuolemien syynä nimenomaan säilörehun koostumus, kun käytössä ei ole säilörehuanalyysiä eikä tietoa tilan ruokintakokonaisuudesta.

Myöskään professori **Martketta Rinne** Luonnonvarakeskuksesta (Luke) ei usko lehmien äkkikuolemien suoranaisen syyn olevan fosforinpuute.

”Puutos kehittyy hitaasti, sillä luusto toimii fosforin varastona. Jos on käytetty teollisia täysrehuja, ne sisältävät yleensä fosforia sen verran, että puutos on epätodennäköinen.”

Lypsylehmillä riittävä kivennäis- ja hivenaineiden saanti varmistetaan yleensä kivennäislisällä.

Suuri sato vie fosforia

Maan fosforipitoisuus ja myös nurmella käytetty lannoitus vaikuttavat Rinteen mukaan jossain määrin rehujen fosforipitoisuuteen. Rehuissa vaihtelu ei kuitenkaan ole kovin suurta.

Ellän mukaan maan fosforitasot voivat pitkällä aikavälillä hiipua, jos tila tähtää korkeisiin satoihin ja lohkolta otetaan vuosi toisensa jälkeen suuria satoja.

”Jos lohkolta otetaan 12 000 kuiva-ainekiloa hehtaarilta vuosittain, sadossa lähtee pellosta ravinteita enemmän kuin sinne ympäristöehtojen mukaan voi antaa.”

Ellä kuitenkin muistuttaa, että ravinnetta saa käyttää enemmän, jos viljavuustutkimus osoittaa fosforitason alhaiseksi.

Kyse ei ole vain fosforista.

”Jos haluaa pitää sadon hyvänä ja laadun korkeana, on huolehdittava, että kasvi saa tarvitsemansa ravinteet.”

Syynä ehkä muu ravinne

Rinne arvioi, että fosforin sijaan puutetta on todennäköisesti jostakin muusta ravinteesta. Yksi vaihtoehto on seleeni.

Lannoitusta on saatettu vähentää tai luopua kokonaan seleeniä sisältävistä väkilannoitteista. Jos seleenilisästä ei ole riittävästi huolehdittu, sen saanti on voinut jäädä liian vähäiseksi. Seurauksena voi äärimmillään olla äkkikuolema.

Asiantuntijat kannustavat viljelijöitä ottamaan rehuanalyysejä ja tarkkailemaan pää- ja hivenravinteiden määriä säilörehun eri satoerissä.

Näin saa suuntaa, miten paljon nurmi on ottanut maasta ravinteita ja miten se pitää ottaa jatkossa huomioon lannoituksessa ja ajoituksissa.

”Kaikkia kolmea, lannoitusta, ravinteiden määrää rehussa ja ruokintaa, pitäisi tarkastella kokonaisuutena. Sitten pääsee heti kiinni siihen, jos jonkin ravinteen määrä on alkanut vähetä. Silloin koko paketti pysyy kunnossa”, Ellä tiivistää.

JUHANI REKU

Viljassa vain vähän punahometta

Vaikka kasvukausi oli sääoloiltaan vaikea, punahomeet eivät näytä huonontaneen viljasadon laatua merkittävästi, ilmenee Vilja-alan yhteistyöryhmän (Vyr) keräämistä tiedoista.

Vyr arvioi syyksi sen, että punahome on heikko kilpailija muita taudinaiheuttajia vastaan. Punahomeen kasvua ovat ehkä rajoittaneet myös kasvukauden viileys ja voimakkaat sateet.

Toksiiniriskiä ovat vähentäneet myös hyvät viljelykäytännöt ja tehokas kierrätys kuivurissa.

Sekä viljan turvallisuustietoseurannasta että viljakaupan ja -teollisuuden vastaanottamista eristä kerätyistä alustavista tiedoista käy ilmi, ettei syyskuun loppuun mennessä korjatuissa viljaerissä ole haitallisia määriä hometoksiineja.

Vyr seuraa hometoksiinitilannetta edelleen, kun näytteitä saadaan analysoitua syyskuun jälkeen puiduista eristä.

Lokakuun kylmät hillitsivät toksiineja

Punahomeen aiheuttamia DON-toksiineja on löydetty Uudellamaalla, Satakunnassa ja Keski-Suomessa viljellyistä yksittäisistä kaura- ja vehnänäytteistä, mutta pääosin pitoisuudet ovat selvästi alle elintarvikerajaarvojen.

Keskimäärin analysoidut pitoisuudet ovat olleet alle 500 mikrogrammaa kilossa. Elintarvikekäytössä raja on kauralla 1 750 mikrogrammaa ja muilla viljoilla 1 250 mikrogrammaa kilossa. Rehukäytössä raja on kaikilla viljoilla 8 000 mikrogrammaa.

Vaikka tuloksissa eivät näy vielä lokakuussa puitujen erien toksiinipitoisuudet, Vyrin turvallisuustyöryhmässä tilanteen ei uskota ratkaisevasti muuttuvan. Arvio perustuu Luonnonvarakeskuksen laatimaan punahomeen riskiennusteeseen, joka ulottui 10.10. saakka.

Ennusteessa DON-toksiiniriski arvioitiin valtaosassa maata alhaiseksi tai enintään kohtalaiseksi. Lokakuussa riski pieneni, koska kylmät yöt ja alhainen päivälämpötila pysäyttivät homemyrkkyjen muodostumisen.

Varmista rehuviljan laatu ennen ruokintaa

Vaikka lokakuun viileys vähensikin hometoksiiniriskiä, Vyr suosittelee kotieläinten ruokintaan käytettävän sadon laadun varmistamista niillä tiloilla, joilla sadonkorjuu jäi pitkälle lokakuuhun.

Laatu kannattaa varmistaa myös, jos kasvusto oli lakoontunut tai kerääjäkasvit olivat kasvaneet kasvustojen yli.

Vyr muistuttaa, että sadon laatua voi merkittävästi parantaa lajittelulla.

Vyr muistuttaa myös huolellisuudesta näytteenotosta, sillä punahomeet voivat esiintyä pesäkkeinä. Näytettä varten on otettava riittävä määrä osanäytteitä ja sekoitettava ne huolellisesti.

Epäilyttäviä eriä on syytä säilyttää erillään muista eristä.

JUHANI REKU

Korjuutähteet ja kerääjäkasvit voivat aiheuttaa ongelmia

Taudinaiheuttajien lisääntynyt riski on hyvä tiedostaa, jos pellolla on runsaasti sadonkorjuutähteitä tai sänki on jätetty korkeaksi, Vilja-alan yhteistyöryhmä (Vyr) muistuttaa. Monet lehtilaikkutautien aiheuttajista sekä punahome talvehtivat kasvijätteissä.

Vyrin mukaan sadonkorjuutähteitä, olkea ja pahnaa on jäänyt pelloille paikoitellen runsaasti.

Kasvusto on saatettu myös puida tavallista korkeampaan sänkeen, jos kasvusto on ollut rehevä ja vihreä tai lohkolla on ollut kerääjäkasvusto.

Peltoja jätettäneen myös tavanomaista enemmän muokkaamatta talviaikaisen kasvipeitteisyyden optimoinnin vuoksi.

Taudinaiheuttajien kohonnut riski on Vyrin mukaan syytä ottaa huomioon viljelykierrossa ja ensi vuoden muokkausta suunniteltaessa.

Jo viljalajin vaihto toiseen pienentää tautien riskiä. Paras vaikutus viljelykierrolla saadaan vaihtamalla lohkon kasvilaji.

JUHANI REKU

SUURI HANKINTANUMERO 11.11.2015

Aiheina mm.:

- Kuntien elintarvikehankinnat
- Lämmitys ja bioenergia
- Maatilojen pakettiautot ja peräkärryt
- Maitojärjestelmien investointi: robotti / lypsyasema
- Varaosaverkkokaupat
- Kännykän soveltuvuus kylmiin ja kosteisiin työolosuhteisiin
- Käytettyjen koneiden markkinat

Hyödynnä suositun teeman huomioarvo ja ole mukana omalla ilmoituksellasi!

Soita heti 020 413 2321 ja varmista näkyvyytesi!

Aineistopäivä 6.11.2015

Aineistot sähköpostilla: ilmoitus@maaseuduntulevaisuus.fi

www.maaseuduntulevaisuus.fi 344 000 lukijaa (KMT S2014/K2015)

MAASEUDUN TULEVAISUUS
Suomen 2. luetuin päivälehti

Tilojen kasvu nostaa eläintautien kustannuksia

Suu- ja sorkkataudin sekä afrikkalaisen sikaruton mahdolliset hävittämiskustannukset voivat nousta, koska tilat ovat tulevaisuudessa suurempia ja verkottuneempia.

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira ja Luonnonvarakeskus selvittivät suu- ja sorkkataudin, afrikkalaisen sikaruton ja sinikielitaudin leviämisriskiä ja niiden taloudellisia vaikutuksia Suomessa.

Kyseiset taudit ovat vaarallisia, helposti leviäviä eläintauteja, joita ei esiinny Suomessa, mutta niitä tavataan lähialueilla.

”Tärkeä keino pienentää tautien leviämisriskiä ja niiden aiheuttamia kustannuksia on tehostaa eläinkuljetuksia ja vähentää kontakteja tilojen välillä. Merkittävästi leviämisriskiin vaikuttaa, millaisiksi eläinkuljetukset tilojen välillä kehittyvät ja lisääntyvätkö ne, kun eläintuotantotilojen koko kasvaa”, sanoo erikoistutkija **Tapani Lyytikäinen** Evirasta.

» Taudeista jopa kymmenien miljoonien eurojen tappiot.

Suu- ja sorkkataudin sekä afrikkalaisen sikaruton aiheuttamia tappioita kasvattaa myös se, että taudit vaikuttavat ulkomaankauppaan.

”Sika- ja maitosektori voivat kärsiä kymmenien miljoonien eurojen tappiot, jos liha- ja maitotuotevienti estyvät taudin vuoksi”, toteaa professori **Jarkko Niemi** Luonnonvarakeskuksesta.

Suuret varautuneet

”Suurilla tiloilla on tutkimuksen mukaan parempi tautisuojaus kuin pienillä.”

”Kehityksen myötä pienten tilojen määrä vähenee ja samalla tautisuojaus keskimäärin paranee. Kyselytutkimuksemme mukaan tautisuojaus on parempi myös tiloilla, joilla aiotaan jatkaa tuotantoa vielä pitkään”, Lyytikäinen sanoo.

Tilakoon kasvusta on taloudellista hyötyä, sillä isommilla tiloilla on pienemmät yksikkötuotantokustannukset.

Myös tilojen erikoistuminen ja tilojen välinen työnjako tuo taloudellista hyötyä.

TUURE KIVIRANTA

Satokyselyyn vastasi verkossa ennätysmäärä

Luonnonvarakeskuksen (Luke) satotutkimukseen vastasi tänä syksynä verkossa ennätysmäärä eli yli puolet viljelijöistä.

Kysely lähetettiin 6 600 maatilalle, joista 3 500 kävi antamassa satotiedot verkossa.

Verkossa vastaaminen lisääntyi kymmenen prosenttiyksikköä viime vuodesta.

Verkkovastaamista suosivat varsinkin Pirkanmaan viljelijät. Heistä lähes kaksi kolmesta antoi satotietonsa verkossa. Toiseksi ahkerimpia vastaamaan olivat Uudenmaan maatilat ja kolmanneksi tuli Varsinais-Suomi.

”Olemme tyytyväisiä viljelijöiden ahkeraan verkkopalvelun käyttöön. Haluamme myös kiittää heitä satotutkimukseen vastaamisesta”, tutkija **Anneli Partala** Luken Tilastopalveluista sanoo.

Satotutkimuksen tiedonkeruu jatkuu 26.11. asti puhelinhaastatteluna. ”Näin myös lokakuussa peltotöissä puurtaneet viljelijät ehtivät vastaamaan”, Partala sanoo.

Satotulokset julkistetaan marraskuun lopussa.

SATU LEHTONEN

Erityistuet maksuun torstaista alkaen

Maaseutuvirasto Mavi aloittaa ympäristötuen erityistukien maksatuksen torstaina. Kyse on vuosina 1995–2010 tehdyistä edelleen voimassa olevista sopimuksista, joita oli mahdollista jatkaa uudelle ohjelmakaudelle tämän kevään päätukihaussa.

Erityistukisopimuksen jatkoa ja tuen maksua haki noin 1 300 maatilaa.

Erityistuet maksetaan yhtä lukuun ottamatta yhdessä erässä.

Poikkeus on lietelannan sijoittaminen peltoon -sopimus, josta tuki maksetaan kahdessa erässä. Ensimmäinen erä maksetaan 5.11. alkaen ja toinen erä ensi vuoden keväällä. Ensimmäisessä erässä maksetaan 80 prosenttia tuen kokonaismäärästä.

JUHANI REKU